

ΕΚΘΕΣΗ

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ 2011

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Εφηβεία

Η ηλικία των ευκαιριών

ενωμένοι
για τα παιδιά

unicef

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ 2011

Εφηβεία - Η ηλικία των ευκαιριών

Η επιτακτική ανάγκη της Επένδυσης στην Εφηβεία

Ανάμεσα στο πλήθος των θεμάτων, των επιδιώξεων, των στόχων και των προτεραιοτήτων στην ημερήσια διάταξη της συνάντησης για τη διεθνή ανάπτυξη, τα θέματα των εφήβων, (σύμφωνα με τον ΟΗΕ οι ηλικίες μεταξύ 10 και 19 χρονών), σπάνια έρχονται πρώτα.

Ειδικά όταν οι προϋπολογισμοί για την ανάπτυξη είναι περιορισμένοι, όπως τώρα, η κοινή λογική ίσως να υπαγορεύει, ότι τα περισσότερα κονδύλια πρέπει να αφιερώνονται στα παιδιά που διανύουν την πρώτη δεκαετία της ζωής τους. Τα τελευταία χρόνια οι επενδύσεις στην υγεία, τη διατροφή, τη βασική εκπαίδευση και την προστασία των μικρών παιδιών, έχει εξασφαλίσει ένα πολύ καλύτερο ξεκίνημα στη ζωή για πολλά απ' αυτά. Μετά το επίτευγμα αυτό, όμως, έρχεται και η ευθύνη να εξασφαλίσουμε την υποστήριξή τους, καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν και αναπτύσσονται. Η διαρκής βελτίωση της ζωής των παιδιών και των νέων, ένας κρίσιμος στόχος της Διακήρυξης της Χιλιετίας, μπορεί να επιτευχθεί αν η δέσμευση για τη βελτίωση της πρώτης δεκαετίας της ζωής τους, συμπληρωθεί με την αναγνώριση της σπουδαιότητας της δεύτερης.

Η επένδυση στους εφήβους είναι επιτακτική για πέντε λόγους τουλάχιστον:

- **Πρώτον**, είναι δικαίωμα σύμφωνα με τις αρχές της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η οποία ισχύει για εφήβους κάτω των 18 ετών, καθώς και της Σύμβασης για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών των Διακρίσεων κατά των Γυναικών, η οποία ισχύει για όλα τα κορίτσια εφηβικής ηλικίας. Εάν θέλουμε να εκπληρώσουμε τις δεσμεύσεις μας απέναντι στα παιδιά και στους νέους σύμφωνα με αυτές τις αρχές και ειλικρινά να πραγματοποιήσουμε την υπόσχεσή μας για την επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας μέχρι το 2015, πρέπει να καταστήσουμε την ευημερία και τα δικαιώματα των εφήβων αναπόσπαστο μέρος της ημερήσιας διάταξης.
- **Δεύτερον**, είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος να εδραιώσουμε τα ιστορικά οφέλη που επιτεύχθηκαν για τα παιδιά του πρώτου, (1-4 ετών), και του δεύτερου, (5-9 ετών), σταδίου ηλικίας από το 1990, δηλαδή τη μείωση σ' όλο τον κόσμο κατά 33% του ποσοστού θνησιμότητας παιδιών κάτω των πέντε ετών, την εξάλειψη, σχεδόν, του χάσματος των φύλων στην εγγραφή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε αρκετές περιοχές και τις σημαντικές βελτιώσεις στην πρόσβαση στα δημοτικά σχολεία, σε καθαρό νερό, στους τακτικούς εμβολιασμούς και σε κρίσιμη φαρμακευτική αγωγή όπως τα αντιρετροϊκά φάρμακα.
- **Τρίτον**, η επένδυση στους εφήβους μπορεί να επιταχύνει τη μάχη κατά της φτώχειας, των κοινωνικοοικονομικών διαφορών και των διακρίσεων των φύλων. Έντονες ανισότητες διαπιστώνονται συχνά κατά την εφηβεία: τα φτωχά ή περιθωριοποιημένα παιδιά έχουν πολύ λιγότερες πιθανότητες να φοιτήσουν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και πολύ περισσότερες να βιώσουν παραβιάσεις προστασίας, όπως οι παιδικοί γάμοι, η πρόωμη σεξουαλική εμπειρία, η βία και η οικιακή εργασία - ιδίως αν είναι κορίτσια. Με το να αρνηθούμε στους εφήβους τα δικαιώματά τους σε ποιοτική εκπαίδευση, ιατρική φροντίδα, προστασία και συμμετοχή, δαιμονίζουμε το φαύλο κύκλο της φτώχειας και του αποκλεισμού, που τους στερεί τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις ικανότητές τους στο μέγιστο.
- **Τέτατον**, θα ενισχύσει τις προσπάθειές μας να αντιμετωπίσουμε τις μεγάλες προκλήσεις των καιρών μας: την κλιματική αλλαγή, τις οικονομικές αναταραχές, την εκρηκτική αστικοποίηση και τη μετανάστευση, το AIDS, καθώς και τις ανθρωπιστικές κρίσεις που αυξάνονται σε συχνότητα και δριμύτητα. Για να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τις διαχρονικές συνέπειες αυτών των προκλήσεων στις επόμενες γενιές, θα πρέπει να συμπεριφερθούμε στους εφήβους όπως σε ισότιμους συνεργάτες και να τους εφοδιάσουμε με τις κατάλληλες δεξιότητες, ικανότητες και γνώσεις.

- **Τέλος**, ενώ αναφερόμαστε συχνά στους εφήβους ως η «μελλοντική γενιά» ενηλίκων, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι είναι επίσης αναπόσπαστο μέρος της τωρινής γενιάς των πολιτών όλου του κόσμου - που ζουν, εργάζονται, συνεισφέρουν στο σπίτι, στην κοινότητα, στην κοινωνία και στην οικονομία. Τους αξίζει αναγνώριση, προστασία και φροντίδα όχι λιγότερη από τα μικρά παιδιά, βασικά αγαθά και υπηρεσίες, ευκαιρίες και στήριξη.

Ο εφηβικός πληθυσμός (10-19 ετών) κατά περιοχή, 2009

335 εκ.	Νότια Ασία
329 εκ.	Ανατολική Ασία & Ειρηνικός
118 εκ.	Βιομηχανικές χώρες
108 εκ.	Λατινική Αμερική & Καραϊβική
94 εκ.	Δυτική & Κεντρική Αφρική
91 εκ.	Ανατολική & Νότια Αφρική
84 εκ.	Μέση Ανατολή & Βόρεια Αφρική
58 εκ.	Κεντ. Ανατ. Ευρώπη & Κοιν/τεία Ανεξ. Κρατών

Πηγή: Τμήμα Πληθυσμού ΟΗΕ, 2008

Είναι γεγονός ότι οι έφηβοι χρειάζονται την προστασία μας περισσότερο απ' όλα τα παιδιά, ακριβώς γιατί οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν είναι μεγάλοι: παιδικοί γάμοι, σεξουαλική εκμετάλλευση, πορνεία, παραβατικότητα. Κι' όμως, πολύ λίγες έρευνες και βοήθεια παρέχονται σ' αυτούς τους πολύ σημαντικούς τομείς, μερικές φορές εξ αιτίας πολιτικών, πολιτιστικών και κοινωνικών ευαισθησιών. Δεδομένης της στενής σχέσης μεταξύ προστασίας, εκπαίδευσης και παιδικής επιβίωσης, είναι ξεκάθαρο ότι η επένδυση στους εφήβους, και ειδικά στα κορίτσια, μπορεί να μειώσει τον αριθμό των παιδικών θανάτων, να βελτιώσει τη διατροφή και να συμβάλει σημαντικά στη λύση του προβλήματος της βίας, της κακοποίησης και της εκμετάλλευσης παιδιών και γυναικών.

Γι' αυτούς τους λόγους και υποστηρίζοντας το δεύτερο **Διεθνές Έτος Νεολαίας** (12 Αυγούστου 2010 έως 11 Αυγούστου 2011), η UNICEF αφιέρωσε την έκδοση της κορυφαίας της έκθεσης για το 2011, η «Η Κατάσταση των Παιδιών στον Κόσμο», στους εφήβους και την εφηβεία. Η Έκθεση εξετάζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν αγόρια και κορίτσια όταν ξεκινούν τη δεύτερη δεκαετία της ζωής τους, τονίζοντας όχι μόνο τους κινδύνους και τα τρωτά σημεία αυτής της καθοριστικής περιόδου, αλλά και τις μοναδικές ευκαιρίες που μπορεί να προσφέρει, τόσο για τους ίδιους τους εφήβους όσο και για την κοινωνία στις οποίες ζουν. Τα σωρευμένα στοιχεία δείχνουν ότι η επένδυση στην εφηβεία παρέχει την καλύτερή μας ελπίδα για να σπάσουμε τον κύκλο της φτώχειας και της ανισότητας, που εξασθενεί τις κοινότητες και τις χώρες και απειλεί την ανάπτυξη και τα δικαιώματα αναρίθμητων παιδιών. Εάν δραστηριοποιηθούμε τώρα, έχουμε πιθανότητες να μεγαλώσουμε μια γενιά ενδυναμωμένη ώστε να κάνει πραγματικότητα τα δικαιώματά τους, θέτοντας τα θεμέλια για έναν πιο ειρηνικό, ανεκτικό και δίκαιο κόσμο, στον οποίο η κάθε επόμενη γενιά παιδιών θα μπορεί να ευημερεί.

Τα Δικαιώματα των Εφήβων

Δεν έχουν όλοι οι έφηβοι πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, ιατρική φροντίδα, προστασία και συμμετοχή. Μία ακριβής αποτίμηση της τρέχουσας κατάστασής τους είναι το πρώτο βήμα για να ελέγξουμε και να εξασφαλίσουμε τα δικαιώματά τους. Δυστυχώς, ολοκληρωμένα και αναλυτικά στοιχεία ώστε να παρακολουθήσουμε την πρόοδο, είναι λιγοστά, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες. Τα εθνικά και διεθνή συστήματα πληροφόρησης για τα παιδιά εστιάζουν κυρίως στις μικρές ηλικίες, κατά τις οποίες η υγεία απειλείται πολύ περισσότερο και η πρόσβαση σε στοιχεία για τη φοίτηση στο σχολείο είναι πιο εύκολη. Παρόλο που μια πιο σφαιρική εστίαση στην παιδική ηλικία, γενικότερα, έχει δώσει μερικούς βασικούς δείκτες για θέματα που επηρεάζουν τους εφήβους - όπως η παιδική εργασία, οι παιδικοί γάμοι, η κλειτοριδεκτομή ή ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων, η βία και η αναπηρίες - τα περιθώρια για περισσότερη και καλύτερη πληροφόρηση είναι πολύ σημαντικά.

Υγεία

Οι έφηβοι ανά τον κόσμο είναι σήμερα γενικά πιο υγιείς απ' ό τι στο παρελθόν. Χάρη στις επενδύσεις στα πρώτα και τα ύστερα χρόνια της παιδικής ηλικίας, εκείνοι που φθάνουν τη δεύτερη δεκαετία της ζωής τους έχουν ήδη ξεπεράσει τα χρόνια υψηλού κινδύνου παιδικής θνησιμότητας. Τα ατυχήματα ήταν η αιτία για περισσότερους από το 1/3 των εφηβικών θανάτων: το 2004, σχεδόν 400.000 έφηβοι πέθαναν από ακούσιους τραυματισμούς. Πολλοί απ' αυτούς θα μπορούσαν να αποφευχθούν, εάν είχε βελτιωθεί η ασφάλεια στους δρόμους, ειδικά σε περιοχές όπου η ραγδαία αστικοποίηση συμπίπτει με μεγάλο πληθυσμό εφήβων. Τα αγόρια είναι πολύ πιο συχνά θύματα τροχαίων και είναι επίσης και πολύ πιο επιρρεπή σε τραυματισμούς ή και θανάτους από βία, τυχαία ή οργανωμένη.

Εν μέρει, το ότι οι έφηβοι είναι τόσο ευάλωτοι, οφείλεται στη φυσική τους τάση να ριψοκινδυνεύουν και να δοκιμάζουν τα όρια της κοινωνικά αποδεκτής συμπεριφοράς. Καθώς επιδιώκουν να δημιουργήσουν μια αυτόνομη ταυτότητα, είναι πιθανό να πειραματιστούν με το κάπνισμα, το αλκοόλ και άλλες ουσίες ή να εμπλακούν σε ριψοκίνδυνες συμπεριφορές, που μπορούν να οδηγήσουν σε τραυματισμό ή σε χρόνια προβλήματα υγείας.

Διατροφή

Αμελητέες στην πρώτη παιδική ηλικία, οι διαφορές των φύλων στη διατροφή γίνονται προφανείς στην εφηβεία και είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακές στη Δυτική και Κεντρική Αφρική και στη Νότια Ασία. Οι συνέπειες των διατροφικών δυσκολιών μπορεί να είναι πολύ σοβαρές για τις κοπέλες στην εφηβεία: πολλές από αυτές που ζουν σε περιοχές με υψηλά ποσοστά αναιμίας και υποσιτισμού, παντρεύονται και μένουν έγκυες κατά τη διάρκεια της εφηβείας. Έτσι είναι πολύ πιθανότερο να πεθάνουν ή να υποφέρουν από επιπλοκές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και του τοκετού.

Το υπερβολικό βάρος και η παχυσαρκία υπονομεύουν επίσης την υγεία πολλών εφήβων τόσο στις αναπτυσσόμενες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία

Πολλοί έφηβοι σε όλο τον κόσμο έχουν σεξουαλικές σχέσεις. Στοιχεία από δημοσκοπήσεις σε νοικοκυριά, δείχνουν ότι στις αναπτυσσόμενες χώρες (εξαιρουμένης της Κίνας), περίπου το 11% των κοριτσιών και το 6% των αγοριών ηλικίας 15-19 χρονών, ισχυρίζονται ότι είχαν σεξουαλικές σχέσεις πριν από τα δέκα πέντε τους χρόνια. Για να παραμείνουν υγιείς και ασφαλείς, οι έφηβοι χρειάζεται να έχουν πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες και ενημέρωση σχετικά με τη σεξουαλική τους υγεία και την τεκνοποίηση, από πολύ μικρή ηλικία. Σ' αυτόν τον τομέα υπάρχουν σημαντικές ανισότητες μεταξύ των φύλων: ενώ οι έφηβοι εμπλέκονται συχνότερα σε σεξουαλικές επαφές υψηλού κινδύνου, είναι επίσης πολύ πιθανότερο να χρησιμοποιούν και προφυλακτικά. Επειδή σε πολλές χώρες και κοινότητες, τα κορίτσια είναι πιο ευάλωτα σε κινδύνους που αφορούν την σεξουαλική και αναπαραγωγική τους υγεία, καθώς και στους κινδύνους που έχουν σχέση με το φύλο τους, είναι πάρα πολύ σημαντικό να ενδυναμώνονται με τις απαραίτητες γνώσεις και πρόσβαση σε υπηρεσίες. Οι παιδικοί γάμοι είναι πάρα πολύ πιθανόν να συνδέονται με επιπλοκές κατά την εγκυμοσύνη και τον τοκετό - μια από τις κύριες αιτίες θανάτου κοριτσιών ηλικίας από 15 μέχρι 19 ετών διεθνώς - καθώς επίσης και με αυξημένο κίνδυνο για σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες. Ο ανεπαρκής έλεγχος επάνω στην ίδια τους τη γονιμότητα κάνει πολλές κοπέλες στην εφηβεία να καταφεύγουν σε εκτρώσεις χωρίς τα απαραίτητα υγειονομικά μέτρα, με αποτέλεσμα τον κίνδυνο σοβαρού τραυματισμού ή και θανάτου, ενώ συχνά έρχονται σε σύγκρουση με το νόμο.

Ο ιός HIV και το AIDS

Ο ιός HIV και το AIDS αποτελούν μία μεγάλη απειλή για την υγεία και την επιβίωση της σημερινής γενιάς των εφήβων. Τα κορίτσια κινδυνεύουν από πολύ μικρή ηλικία να μολυνθούν από τον ιό HIV, πολύ περισσότερο από τα αγόρια, όχι μόνον επειδή έχουν μεγαλύτερη φυσιολογική ευαισθησία, αλλά και επειδή συχνά δεν ελέγχουν τις σεξουαλικές επαφές και τη χρήση του προφυλακτικού. Η σεξουαλική βία, εντός και εκτός γάμου, αυξάνει πολύ περισσότερο τον κίνδυνο μόλυνσης. Οι επενδύσεις σε μαιευτήρια και η σωστή πληροφόρηση σχετικά με τον ιό HIV επηρεάζει πολύ θετικά τις επιλογές και τη συμπεριφορά των εφήβων και υπάρχουν ενδείξεις ότι αυτές οι προσπάθειες αρχίζουν να φέρουν καρπούς - αν και υφίστανται και εδώ ανισότητες μεταξύ των φύλων. Μολονότι

εξετάζονται περισσότερα κορίτσια από αγόρια για μόλυνση από τον ιό του HIV, τα αγόρια είναι πολύ πιθανότερο να έχουν ολοκληρωμένη γνώση για το πώς να προφυλάσσονται. Είναι επιτακτική ανάγκη να παρέχονται στα πρώτα χρόνια της εφηβείας (10-14 ετών), τέτοιου είδους υπηρεσίες και πληροφόρηση, ώστε να αποφευχθεί η εξάπλωση του AIDS στα επόμενα χρόνια (15-19 ετών), ο κίνδυνος μόλυνσης για τους νέους σε χώρες ευρείας εξάπλωσης είναι ήδη πολύ σημαντικός.

Ψυχική Υγεία

Για πολλούς ανθρώπους, προβλήματα ψυχικής υγείας πρωτοβγαίνουν στην επιφάνεια κατά την εφηβεία. Σε πολλές χώρες παρατηρείται αύξηση περιπτώσεων κατάθλιψης, διατροφικών διαταραχών (ιδιαίτερα μεταξύ των κοριτσιών) και αυτοκαταστροφικών συμπεριφορών. Ενώ αυτά πολύ συχνά προέρχονται από χαμηλή αυτοεκτίμηση και την πολύ έντονη πίεση ώστε να ανταποκριθούν σε συχνά ανεδαφικές προσδοκίες, παράγοντες που επίσης συντελούν πιστεύεται πως είναι η βία, η κακομεταχείριση, η κακοποίηση, η παραμέληση και ο απρόκλητος εκφοβισμός από άλλα παιδιά στο σχολείο (bullying).

Αναπηρία

Κανείς δεν ξέρει πόσοι έφηβοι υποφέρουν από διανοητική ή σωματική αναπηρία. Συχνά, αποκλεισμένοι από την κοινωνία ή θεωρούμενοι ως αντικείμενα αγαθοεργίας, οι ανάπηροι έφηβοι είναι λιγότερο πιθανό να παρακολουθήσουν και να ολοκληρώσουν το σχολείο και κατά συνέπεια, είναι πολύ πιο πιθανό να ζουν στη φτώχεια όταν ενηλικιωθούν. Πολλοί επίσης πέφτουν θύματα βίας και κακοποίησης. Μία εκτεταμένη προσέγγιση της αναπηρίας, βασισμένη στην ισότητα, μπορεί να απαλύνει τις προκαταλήψεις και να εξαλείψει μερικά από τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα παιδιά και οι έφηβοι αυτής της ομάδας. Η πρόσβαση στα μεταφορικά μέσα, σε κτήρια, σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες και σε άλλους πόρους, είναι αποφασιστικοί παράγοντες για να εξασφαλίσουμε ότι θα μπορέσουν να απολαύσουν τις ευκαιρίες που έχουν και οι συνομήλικοί τους.

Εκπαίδευση

Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι κρίσιμη για την ανάπτυξη και την ευημερία των εφήβων. Για να αντιμετωπίσουν επιτυχώς τους πολλαπλούς κινδύνους, που απειλούν την ανάπτυξη και την ευημερία τους, οι έφηβοι πρέπει να είναι εξοπλισμένοι με ένα ευρύ φάσμα γνώσεων και βασικών δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργικής λύσης προβλημάτων, της εύρεσης και κριτικής αξιολόγησης πληροφοριών και της θετικής επικοινωνίας. Όπου υπάρχει η δυνατότητα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, υπάρχει η τάση τα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να είναι καλύτερα και να τα παρακολουθούν περισσότερα παιδιά, ενώ και οι κοινότητες επωφελούνται από μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, χαμηλότερα επίπεδα νεανικής βίας, μειωμένα επίπεδα φτώχειας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή.

Τα περισσότερα παιδιά αρχίζουν τη φοίτηση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στα πρώτα χρόνια της εφηβείας. Αλλά σ' αυτήν την ηλικιακή ομάδα το ένα στα πέντε παιδιά δεν πηγαίνει καθόλου σχολείο, (1 στα 3 στην υποσαχάρια Αφρική), συνολικά 71 εκατομμύρια έφηβοι. Εν τω μεταξύ, το 1/3 των εφήβων που πηγαίνουν σχολείο, ολοκληρώνουν τη φοίτηση στις τάξεις του δημοτικού. Παρά τη σημαντική πρόοδο την τελευταία δεκαετία, πολλά εκατομμύρια παιδιά δεν εγγράφονται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ατελής πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μεγαλύτερα έξοδα, μεγαλύτερη απόσταση μέχρι το σχολείο και οικονομικές δυσκολίες είναι λίγα μόνο από τα εμπόδια που δεν επιτρέπουν στα παιδιά να συνεχίσουν τη φοίτησή τους.

Η εκπαίδευση αποφέρει πολλά μακρόχρονα οφέλη, ειδικά στις έφηβες: μεταθέτει το γάμο σε μεγαλύτερη ηλικία, αποφέρει χαμηλότερα ποσοστά γονιμότητας και μειωμένα περιστατικά οικογενειακής βίας, βελτιωμένη παιδική διατροφή καθώς και μικρότερη βρεφική θνησιμότητα. Στις περισσότερες περιοχές του κόσμου, η φοίτηση των κοριτσιών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι μικρότερη από εκείνη των αγοριών. Ταυτόχρονα, σχεδόν σε όλες τις αναπτυσσόμενες χώρες και στη Λατινική Αμερική & Καραϊβική καθώς και στην Ανατολική Ασία & Ειρηνικό, τα κορίτσια έχουν πολύ καλύτερες σχολικές επιδόσεις από τα αγόρια.

Οι έφηβοι που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες ομάδες, συχνά δεν παρακολουθούν τα μαθήματα, ακόμη και αν υπάρχει γυμνάσιο στην περιοχή τους. Για να τους δώσουμε την ευκαιρία να αποκτήσουν τις δεξιότητες ώστε να ζουν αξιοπρεπώς και τη γνώση που χρειάζονται για να αυτοπροστατεύονται και να κάνουν πραγματικότητα τα δικαιώματά τους, απαιτείται μεγαλύτερη ποικιλία

εκπαιδευτικών επιλογών. Έφηβοι που μειονεκτούν εκπαιδευτικά ή που η εκπαίδευσή τους διεκόπη, μπορούν να ωφεληθούν από άτυπη εκπαίδευση ή εκπαίδευση από συνομήλικους τους, επαγγελματικά και τεχνικά τμήματα μαθητείας και ευέλικτα προγράμματα για κάλυψη των κενών τους. Εστιαζόμενοι περισσότερο στην ισότητα στην εκπαίδευση, μπορούμε να προσεγγίσουμε καλύτερα ευάλωτους εφήβους που αποκλείονται λόγω της φτώχειας, του AIDS, αναπηρίας ή εθνικότητας.

Προστασία

Πολλές από τις κύριες απειλές για τα παιδιά, όπως η βία, η κακοποίηση και η εκμετάλλευση, παρουσιάζονται στο μέγιστο βαθμό κατά τη διάρκεια της εφηβείας. Είναι κατά κύριο λόγο έφηβοι, κυρίως αγόρια, που χρησιμοποιούνται ως παιδιά στρατιώτες ή υποχρεώνονται να εργαστούν σε επικίνδυνες συνθήκες κάνοντας βαριές χειρωνακτικές εργασίες. Έτσι μειώνονται σοβαρά οι πιθανότητες να ολοκληρώσουν την εκπαίδευσή τους και να ξεφύγουν απ' τη φτώχεια. Εκατομμύρια καταλήγουν σε αντιπαράθεση με το νόμο, άλλα στερούνται τα δικαιώματά τους στην προστασία εξαιτίας της ανεπάρκειας του νομικού πλαισίου ή από κοινωνικούς κανόνες που επιτρέπουν την εκμετάλλευση και την κακοποίησή τους. Πράξεις βίας - σωματικής, σεξουαλικής και ψυχολογικής - λαμβάνουν χώρα μέσα στο σπίτι, στο σχολείο και στην κοινότητα και διαπράττονται τόσο από συνομήλικους τους όσο και από ενήλικες. Οι έφηβοι με αναπηρίες, εκείνοι που ζουν στο δρόμο, εκείνοι που βρίσκονται σε αντιπαράθεση με το νόμο, πρόσφυγες και εγκαταλελειμμένα παιδιά είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι.

Μια ολοκληρωμένη κατανόηση της έκτασης στην οποία οι έφηβοι υποβάλλονται σε βία, κακοποίηση, εκμετάλλευση, εγκατάλειψη και διακρίσεις, εμποδίζεται από την έλλειψη αξιόπιστων στοιχείων. Είναι δύσκολο να συγκεντρωθούν τέτοιου είδους στοιχεία, γιατί πολλές μορφές τέτοιων παραβιάσεων λαμβάνουν χώρα εν κρυπτώ, σε συνθήκες ανομίας και πολύ λίγοι από αυτούς που εμπλέκονται είναι πρόθυμοι ή και σε θέση να τα καταγγείλουν. Η εμπορία παιδιών - είτε για καταναγκαστική εργασία, γάμο, πορνεία ή οικιακή εργασία - είναι ένας τέτοιος τομέας. Την περασμένη δεκαετία πολλές χώρες θέσπισαν καινούργιους νόμους για να εξαλείψουν την εμπορία παιδιών, αν και αρκετοί παραβάτες εξακολουθούν να είναι ελεύθεροι, χωρίς να έχουν υποστεί τις συνέπειες του νόμου.

Οι απειλές κατά των δικαιωμάτων των εφήβων επιτείνονται με τη διάκριση των φύλων και την περιθωριοποίηση. Τα κορίτσια παρουσιάζουν υψηλότερα ποσοστά οικογενειακής και σεξουαλικής βίας απ' ότι τα αγόρια. Την κακοποίηση αυτού του είδους την επιβάλλουν η ανδρική κυριαρχία στο σπίτι και στην κοινότητα. Περίπου μία στις τρεις γυναίκες στον αναπτυσσόμενο κόσμο, (εξαιρουμένης της Κίνας), παντρεύονται πριν από τα 18 τους χρόνια. Οι παιδικοί γάμοι συχνά απομονώνουν και αποδυναμώνουν τα κορίτσια μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον του συζύγου, κι έτσι τα καθιστούν πιο ευάλωτα σε κακοποίηση και συχνά τα εξαναγκάζουν να υφίστανται υπερβολικό φόρτο οικιακών εργασιών. Η κλειτοριδεκτομή και ο ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων στις γυναίκες, αν και παρουσιάζει μείωση, εξακολουθεί να συμβαίνει σε 29 χώρες.

Η καταπολέμηση επιβλαβών πρακτικών, που πλήττουν κυρίως γυναίκες και κορίτσια, απαιτεί προγράμματα βασισμένα στα δικαιώματα, τα οποία προωθούν το διάλογο και την ευρεία συμμετοχή, ως μέσα για να κινητοποιηθεί η γενική συναίνεση και να επέλθει κοινωνική αλλαγή. Επιπρόσθετα από την καλλιέργεια μεγαλύτερης ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, τέτοιου είδους προσπάθειες μπορούν να βελτιώσουν τη μητρική υγεία, να μειώσουν την παιδική θνησιμότητα, να ελαχιστοποιήσουν τα εκπαιδευτικά μειονεκτήματα και να ενδυναμώσουν την προστασία παιδιών και γυναικών.

Συμμετοχή

Οι έφηβοι δεν γίνονται ενεργοί και υπεύθυνοι πολίτες μέσα σε μια νύχτα. Πρέπει να ενθαρρυνθούν στο να μαθαίνουν και να ασκούνται ως πολίτες κατά το μεταβατικό στάδιο προς την ενηλικίωσή τους. Το δικαίωμα των παιδιών στην ελεύθερη έκφραση των απόψεών τους για όλα τα θέματα που τα επηρεάζουν αναγνωρίζεται ως μία από τις τέσσερις βασικές αρχές της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού και είναι βασικό συστατικό της επιβίωσης, της ανάπτυξης και της εκπαίδευσής τους. Έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες για να θεσπισθούν νόμοι και πολιτικές που θα στηρίζουν τη συμμετοχή των εφήβων, αλλά η εφαρμογή τους δεν είναι πάντοτε αποτελεσματική ή συνεπής. Πολλές παλιές πρακτικές και συμπεριφορές, καθώς και πολιτικοί και οικονομικοί φραγμοί, εξακολουθούν να παρεμποδίζουν το δικαίωμα των εφήβων να εκφράζουν τη

γνώμη τους και αυτή να λαμβάνεται σοβαρά υπ' όψη. Το δικαίωμά τους αυτό επεκτείνεται σ' εκείνα τα παιδιά τα οποία πιθανόν να έχουν δυσκολίες να εκφραστούν, συμπεριλαμβανομένων των κοριτσιών, εφήβων με αναπηρία και παιδιά μειονοτήτων, είτε ιθαγενών είτε μεταναστών.

Η συμμετοχή, εκτός του ότι είναι ένα βασικό δικαίωμα, τονώνει την ολοκλήρωση της προσωπικότητας και των αναπτυσσόμενων ικανοτήτων του παιδιού. Μέσα από ουσιαστική πολιτική ενασχόληση, οι νέοι μπορούν να μάθουν σχετικά με τα δικαιώματά τους, να εξερευνήσουν το φάσμα των κοινωνικών σχέσεων και να προετοιμαστούν ώστε να γίνουν οι ενεργοί πολίτες τού μέλλοντος, γεμάτοι ενέργεια, ενθουσιασμό και νέες προοπτικές για την ανάπτυξη των κοινοτήτων τους.

Παραδοσιακά, οι νέοι εισέρχονται στην πολιτική ζωή όταν συμμετέχουν σε επίσημους φορείς, όπως νεανικά συμβούλια και κοινοβούλια. Οι σημερινοί έφηβοι, όλο και περισσότερο, επιλέγουν το διαδικτυακό ή διαδραστικό ακτιβισμό. Ως «ψηφιακές οντότητες», συνηθισμένοι σ' έναν κόσμο με διαδραστική και ψηφιακή επικοινωνία, οι έφηβοι - ιδίως εκείνοι των αναπτυσσόμενων χωρών - επιβάλλουν μια καινούργια μορφή πολιτικού ακτιβισμού, κτισμένου πάνω σε συναφή και ευέλικτα επικοινωνιακά δίκτυα στο Διαδίκτυο. Όπου είναι δυνατόν, οι έφηβοι θα έπρεπε να ενθαρρύνονται να δημιουργούν τους δικούς τους οργανισμούς, που θα κατευθύνονται από εφήβους, μέσα από τους οποίους θα μπορούν να αναδείξουν ένα χώρο για ουσιαστική συμμετοχή και εκπροσώπηση.

Εάν χρησιμοποιηθεί σωστά, το Διαδίκτυο, η κοινωνική διαδικτυακή επαφή και άλλες τεχνολογίες της επικοινωνίας, μπορούν να γίνουν εξαιρετικά εργαλεία για να ενδυναμώσουν τα παιδιά να εκφράζονται σε θέματα που είναι σημαντικά για αυτά, παρέχοντας ορμή και γεωγραφικό εύρος στον ακτιβισμό που κατευθύνεται από παιδιά. Επιτρέποντας σε όλους τους νέους να εκφράσουν τη γνώμη τους μέσα από μια κοινή πλατφόρμα, μπορεί να βοηθήσει ώστε να αμβλυθούν ανισότητες και να ξεπεραστούν διακρίσεις, ειδικά για εφήβους με αναπηρίες, κορίτσια ή εκείνους που ζουν σε αγροτικές περιοχές, όπου πιθανόν να μην υπάρχουν σωματεία νέων.

Παγκόσμιες προκλήσεις για τους εφήβους

Κλιματική αλλαγή και περιβάλλον

Για την σημερινή γενιά των εφήβων, οι απειλές οι οποίες υφίστανται από την κλιματική αλλαγή έχουν μία αμεσότητα που διαφεύγει της προσοχής πολλών από τους μεγαλύτερους, οι οποίοι ίσως να μη ζουν για να τις δουν να συμβαίνουν με όλες τους τις συνέπειες. Εννιά στους δέκα εφήβους ζουν σε αναπτυσσόμενες χώρες που αναμένεται να υποστούν το μεγαλύτερο πλήγμα από την περιβαλλοντική υποβάθμιση, την απώλεια ζωτικών φυσικών πηγών και τη μεγάλη ανασφάλεια σχετικά με την τροφή και το νερό - και οι οποίες τείνουν να στερούνται τα συστήματα και τις πηγές για να αποκαταστήσουν την ταχεία επιστροφή στην «ομαλότητα» μετά από φυσικές καταστροφές. Η κρίσεις που σχετίζονται με το κλίμα, μπορεί να έχουν μακροχρόνιες καταστρεπτικές συνέπειες στη ζωή και τις προσδοκίες των εφήβων, πιθανότατα υπονομεύοντας την υγεία και τη διατροφή τους και διακόπτοντας την εκπαίδευσή τους. Οι οικογένειες που έχουν αναγκαστεί να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους ή εκείνες που έχουν χάσει τα υπάρχοντά τους, ίσως να μην είναι πια σε θέση να στείλουν τα παιδιά τους στο σχολείο ή να πληρώσουν για την ιατρική τους περίθαλψη.

Έχοντας πλήρη επίγνωση ότι θα επωμισθούν μεγάλο μέρος του κόστους και του φορτίου για την άμβλυνση και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, πολλοί έφηβοι αφιερώνονται με πάθος στο να κάνουν κάτι γι' αυτό, τώρα. Το Πλαίσιο της Σύμβασης του ΟΗΕ για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC), έχει πυροδοτήσει έναν έντονο διάλογο μεταξύ νέων ανθρώπων σε όλον τον κόσμο. Το 2009, η νεολαία αναγνωρίστηκε επισήμως ως ενεργός παράγων της Κοινωνίας των Πολιτών στη διαδικασία διαπραγματεύσεων με το UNFCCC. Η ενσωμάτωση των απόψεων των εφήβων και η ενθάρρυνση της συμμετοχής τους για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και οι στρατηγικές προσαρμογής σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, δεν είναι απλά θέμα αρχής - είναι επιτακτική ανάγκη. Το μέγεθος των περιβαλλοντικών προκλήσεων στις μέρες μας απαιτεί μία ανταπόκριση όλων των ηλικιών, στην οποία οι έφηβοι θα συνεργάζονται με τους ενήλικες ως ισότιμοι εταίροι στη λήψη αποφάσεων.

Φτώχεια, ανεργία και παγκοσμιοποίηση

Η μελλοντική οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των εθνών εξαρτάται από την εκμετάλλευση της ενέργειας και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των νέων ανθρώπων. Στη διάρκεια της εφηβείας πολλοί νέοι έχουν την πρώτη τους εμπειρία με την εργασία, είτε επίσημη είτε όχι, και συχνά, περιμένουν απ' αυτούς να συμμετέχουν ενεργά στη στήριξη των οικογενειών τους. Η κατάλληλη εργασία μπορεί να είναι επωφελής, εφόσον δεν αποκλείει την εκπλήρωση των δικαιωμάτων τους. Με 81 εκατομμύρια ανέργων σε νεαρή ηλικία, η ανεργία της νεολαίας αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα σε όλες τις χώρες. Οι έφηβοι αγωνίζονται να βρουν μian αξιοπρεπή εργασία που θα εγγυάται την έξοδό τους από το όριο της φτώχειας. Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, η ανεπάρκεια των ευκαιριών παραγωγικής και πλήρους απασχόλησης σημαίνει πως η πρώτη εργασιακή εμπειρία για νέους ανθρώπους, σημαίνει πάρα πολύ συχνά αναξιοποίητα ταλέντα, απογοήτευση, υποαπασχόληση και διαρκή φτώχεια.

Παγκόσμιες τάσεις στην ανεργία μεταξύ των νέων (ποσοστό %)

1998	2009	
14%	12%	Υποσαχάρια Αφρική
27%	24%	Βόρεια Αφρική
23%	23%	Μέση Ανατολή
16%	14%	Λατινική Αμερική & Καραϊβική
9%	10%	Νότια Ασία
12%	15%	Νότια Ανατολική Ασία & Ειρηνικός
9%	9%	Ανατολική Ασία
23%	21%	Κεντρική & ΝΑ Ευρώπη (εκτός ΕΕ) & Κοιν/τεία Ανεξ. Κρατών
14%	18%	Αναπτυσσόμενες οικονομίες & Ευρωπαϊκή Ένωση
12%	13%	Σύνολο κόσμου

Πηγή: Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, 2010

Παρά την πρόοδο στην υγεία και την εκπαίδευση, τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης παραμένουν άπιαστα για εκατομμύρια εφήβων. Πολλοί από αυτούς που πήγαιναν σχολείο ξεκινούν με ανεπαρκή εφόδια για να συναγωνιστούν σε έναν συνδεδεμένο κόσμο. Αυτή η ανεπάρκεια δεξιοτήτων που μπορεί να επιφέρει καθυστέρηση σε οικονομίες ολόκληρες, είναι ένα σημαντικό εμπόδιο για μεγαλύτερες επενδύσεις και ταχύτερη οικονομική ανάπτυξη. Η τεχνολογία της πληροφορικής έχει τη δυνατότητα να απαλείφει εμπόδια στην εκπαίδευση, να περιορίζει τον αναλφαβητισμό και μπορεί να «ξεκλειδώσει» πολλά από τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης. Αλλά αυτό το μαγικό κλειδί παραμένει ασύλληπτο για πολλούς: ένα τεράστιο ψηφιακό χάσμα σε πρόσβαση και δεξιότητες εξακολουθεί να υπάρχει, όχι μόνο μεταξύ των αναπτυσσόμενων και αναπτυσσόμενων κρατών - και ιδιαίτερα των λιγότερο αναπτυσσόμενων - αλλά επίσης και μεταξύ πλουσίων και φτωχών μέσα στα ίδια τα κράτη. Είναι ιδιαίτερα δύσκολο να αποκτήσουν πρόσβαση και εκπαίδευση δεξιοτήτων, οι έφηβοι που έχουν κάποια αναπηρία ή εκείνοι από περιθωριοποιημένες κοινότητες ή εθνικές μειονότητες και σε μερικές κοινωνίες, οι έφηβες κοπέλες.

Τώρα είναι ο καιρός να επενδύσουμε στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων που χρειάζονται οι έφηβοι, ώστε να προάγουν τον εαυτό τους και τις οικονομίες των χωρών τους σε υψηλότερα επίπεδα ασφάλειας και ευημερίας. Πολλές αναπτυσσόμενες χώρες και ειδικότερα χώρες με χαμηλά εισοδήματα, έχουν σήμερα μια μοναδική δημογραφική ευκαιρία. Το μεγάλο ποσοστό εφήβων στον πληθυσμό τους δημιουργεί μια σημαντική παραγωγική εργατική δύναμη και παρέχει μια ισχυρή πιθανότητα για μια πιο εύρωστη οικονομική ανάπτυξη στις επόμενες δύο δεκαετίες. Τέσσερις βασικοί τομείς πολιτικής - καταλληλότητα για πρόσληψη, επιχειρηματικότητα, ίσες ευκαιρίες για νέους και νέες και δημιουργία θέσεων εργασίας - πρέπει να περιλαμβάνονται στα εθνικά σχέδια δράσης, για να αντιμετωπιστεί η φτώχεια και η ανεργία μεταξύ των εφήβων.

Παιδιά σε σύγκρουση με το νόμο

Οι έφηβοι συχνά παρουσιάζονται ως απειλή κατά της ειρήνης και της ασφάλειας της κοινότητας. Αλλά παρά τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν καθώς ενηλικιώνονται, η μεγάλη πλειονότητα των εφήβων αποδέχεται ειρηνικά τους κανόνες συμπεριφοράς των κοινωνιών τους. Η εξέγερση της νεολαίας κατά των κοινωνικών κανόνων, χαρακτηρίζει συνηθέστατα μια προσωρινή φάση, που εξαφανίζεται αυθόρμητα με τη μετάβαση στην ενηλικίωση. Μερικές παραβάσεις του νόμου από τους νέους, όπως το σκασιαρχείο ή η φυγή από το σπίτι, είναι απλά περιστασιακές παραβάσεις

που θεωρούνται παράνομες βάσει της ηλικίας. Η πλειονότητα σοβαρών αδικημάτων παρουσιάζεται, όταν οι έφηβοι εμπλακούν σε συμμορίες. Τα νεαρά αγόρια είναι πολύ πιθανότερο να παραβούν το νόμο και παρόλο που η κουλτούρα των συμμοριών απορρίπτει πολλές από τις καθιερωμένες αξίες των ενηλίκων, τείνει να εισάγει παραδοσιακούς ρόλους με βάση το φύλο.

Οι περισσότεροι έφηβοι που έρχονται σε αντιπαράθεση με το νόμο, είναι ακόμη παιδιά των οποίων τα δικαιώματα πρέπει να γίνονται σεβαστά, σύμφωνα με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η UNICEF υπολογίζει ότι σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή, πάνω από ένα εκατομμύριο παιδιά φυλακίζονται από όργανα επιβολής του νόμου. Σε φυλακές και ιδρύματα σε όλον τον κόσμο, πολύ συχνά τα παιδιά και νέοι άνθρωποι στερούνται του δικαιώματος ιατρικής φροντίδας, εκπαίδευσης και ευκαιριών για προσωπική εξέλιξη. Η φυλάκιση τους εκθέτει επίσης σε σοβαρές μορφές βίας και κακοποίησης. Ενώ η προσωποκράτηση είναι αναπόφευκτη σε μερικές περιπτώσεις, είναι βασικό να ερευνήσουμε εναλλακτικές μορφές ποινών, όπου αυτό είναι δυνατόν. Ο στόχος των σωφρονιστικών συστημάτων ως προς τους νέους ανθρώπους θα έπρεπε να είναι η συμφιλίωση και η επανένταξη, που θα τους βοηθήσει να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες.

Συγκρούσεις και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Για τους εφήβους που εμπλέκονται σε συγκρούσεις και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, η έλλειψη ειρήνης και ασφάλειας επιτείνει τις δυσκολίες για την ομαλή μετάβαση στην ενηλικίωση. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες, η διεθνής κοινότητα αναγνωρίζει όλο και περισσότερο και επιδιώκει να ανταποκριθεί στην επίδραση που έχουν οι ένοπλες συγκρούσεις στα παιδιά και στους νέους. Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού ορίζει ρητώς, ότι παιδιά μικρότερα των 15 ετών δεν θα έπρεπε να συμμετέχουν σε εχθροπραξίες και θα πρέπει να προστατεύονται από τις συνέπειες μιας ένοπλης σύρραξης. Το μεταγενέστερο «Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την Εμπλοκή Παιδιών σε Ένοπλες Συρράξεις», ανέβασε το κατώτατο όριο ηλικίας για στρατολόγηση στα 18 και ποινικοποίησε τη στρατολόγηση παιδιών από επαναστατικές ομάδες.

Αν και οι έφηβοι δεν είναι τόσο εκτεθειμένοι στο θάνατο και τις αρρώστιες εξ αιτίας ενόπλων συγκρούσεων όσο τα μικρά παιδιά, εκτίθενται σε κινδύνους πολύ περισσότερο με άλλους τρόπους. Πολλές φορές γίνονται στόχοι στρατολόγησης από ένοπλες ομάδες, εξαναγκάζονται να φέρουν όπλα και να συμμετέχουν σε εχθροπραξίες ή κρατούνται ως σκλάβοι για σεξουαλική ή άλλες μορφές εκμετάλλευσης. Συρράξεις και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης αναγκάζουν επίσης πολλούς εφήβους να διακόψουν την εκπαίδευσή τους, εξαιτίας της κοινωνικής αποδιοργάνωσης, των οικονομικών συνθηκών ή επιπλέον καθηκόντων φροντίδας απέναντι σε τρίτους. Τόσο οι συρράξεις όσο και οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης αυξάνουν τον κίνδυνο της φτώχειας και καθιστούν τους εφήβους πιο ευάλωτους σε εγκληματικές δραστηριότητες, βία και εκμετάλλευση.

Αλλά σε περιόδους κρίσεων, δεν χρειάζεται να γίνονται οι έφηβοι μόνο θύματα και απλοί παρατηρητές. Αν τους δοθεί η ευκαιρία, μπορούν επίσης να συμμετάσχουν ενεργά για τη λύση προβλημάτων που προκύπτουν μετά τις συρράξεις και για την κοινωνική ανασυγκρότηση. Αν επιτραπεί στα παιδιά να συμμετέχουν στη διευθέτηση της κατάστασης - ενώ θα λαμβάνονται μέτρα για να μην δημιουργηθούν δυσάρεστες ή τραυματικές εμπειρίες - τα βοηθά να επανακτήσουν τον έλεγχο της ζωής τους, να ανταπεξέλθουν στην ψυχική καταρράκωση και ταυτόχρονα να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους και να ενθαρρυνθούν στην κοινοτική τους επανένταξη.

Εκμετάλλευση των ευκαιριών της εφηβείας

Μια καλή αρχή στην πρώτη δεκαετία της ζωής ενός παιδιού είναι απαραίτητη - όχι όμως και επαρκής - ώστε να σπάσουμε να δεσμά της φτώχειας και της ανισότητας. Για να δημιουργήσουμε ένα μόνιμο θετικό αποτέλεσμα τόσο για τα άτομα ξεχωριστά όσο και για την κοινωνία, αλλά και για να επωφεληθούμε από τις ευκαιρίες της εφηβείας, πρέπει να συμπληρώσουμε τις βελτιώσεις για τα παιδιά επενδύοντας στην εκπαίδευση, στην υγεία, στην προστασία και στη συμμετοχή, κατά τη διάρκεια της δεύτερης δεκαετίας της ζωής τους - ιδιαίτερα για τους πλέον φτωχούς και περιθωριοποιημένους εφήβους. Οι νέοι που απολαμβάνουν αυτά τα δικαιώματα είναι πολύ πιθανότερο να γίνουν οικονομικά ανεξάρτητοι, να παίρνουν σωστές αποφάσεις στη σεξουαλική τους συμπεριφορά και να αναλαμβάνουν το ρόλο τους ως πλήρως συνειδητοποιημένοι πολίτες.

Για να σπάσουμε τον κύκλο της φτώχειας, να εξαλείψουμε τις ανισότητες και να εξασφαλίσουμε ένα καλύτερο μέλλον για εκατομμύρια παιδιών και νέων ανθρώπων, είναι ζωτικής σημασίας να επενδύσουμε σε πέντε βασικούς τομείς:

1. Βελτίωση συλλογής πληροφοριών και ανάλυση

Τα σημαντικά κενά στην πληροφόρηση αποτελούν ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια για να προωθήσουμε τα δικαιώματα των εφήβων. Πρόσφατες πρωτοβουλίες του ΟΗΕ και άλλων μας επέτρεψαν να κατανοήσουμε καλύτερα σημαντικά ζητήματα, όπως η βία, η σεξουαλική κακοποίηση και η αναπαραγωγική υγεία. Σε τομείς όπως εκείνοι της διανοητικής υγείας και αναπηρίας των εφήβων και της ποιότητας της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, απλά υπάρχουν ανεπαρκή στοιχεία ώστε να γίνει σωστή εκτίμηση των συνθηκών που αντιμετωπίζουν τα παιδιά παγκοσμίως. Σε άλλους τομείς και κατ' εξοχήν στη συμμετοχή των εφήβων, η προσπάθεια να προσδιοριστούν ισχυρά μέτρα συνεχίζεται. Τα υφιστάμενα στοιχεία πιστοποιούν ότι η φτώχεια περιορίζει την πρόσβαση στην εκπαίδευση και αυξάνει τον κίνδυνο για εκμετάλλευση - αλλά λίγες χώρες κατανέμουν βασικά στατιστικά στοιχεία ως προς τον τόπο και τον πλούτο.

Απαιτείται επείγοντως να υπάρξουν διεθνώς αναγνωρισμένοι δείκτες κατανεμημένοι αναλυτικά ανάλογα με το φύλο, την ηλικία, την αναπηρία, την κοινωνικοοικονομική κατάσταση, την εθνότητα, την κοινωνική τάξη και τη θρησκεία, ώστε να καθοδηγήσουμε και παρακολουθήσουμε την πρόοδο ως προς τους αναπτυξιακούς στόχους. Ο εντοπισμός των πιο περιθωριοποιημένων και ευάλωτων εφήβων είναι ουσιαστικής σημασίας για να εξασφαλισθεί πως τα βήματα προόδου γίνονται με ισονομία. Δημοσκοπήσεις που βασίζονται στα νοικοκυριά, όπως οι Δημογραφικές Έρευνες και οι Έρευνες Υγείας που υποστηρίζονται από το Ινστιτούτο για τη Διεθνή Ανάπτυξη των ΗΠΑ (USAID) και οι Έρευνες Πολλαπλών Συγκεντρωτικών Δεικτών που υποστηρίζονται από τη UNICEF, παρέχουν λεπτομερείς μετρήσεις για μερικούς απ' αυτούς τους δείκτες. Αναπτύσσοντας τη δυναμικότητα των εθνικών στατιστικών συστημάτων, ώστε να επικεντρωθούν περισσότερο στους εφήβους, θα κατανοήσουμε καλύτερα το πόσο αποτελεσματικά γίνονται πράξη τα δικαιώματά τους.

2. Επένδυση στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση

Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση ενισχύει την πιθανότητα αύξησης του προσωπικού εισοδήματος και προωθεί την οικονομική ανάπτυξη γενικότερα. Σε μια συνεχώς αυξανόμενη αγορά τεχνολογικής εργασίας, η ανώτερη εκπαίδευση παρέχει τις απαραίτητες δεξιότητες για να αυξηθεί η παραγωγικότητα και να ενθαρρυνθούν οι ξένες επενδύσεις. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση μπορεί επίσης να έχει πολύ μεγάλη επίδραση στην προώθηση της ισότητας των φύλων και στη βελτίωση της υγείας των μητέρων και έτσι να συμβάλει στην επίτευξη του τρίτου, τέταρτου και πέμπτου αναπτυξιακού στόχου της χιλιετίας. Οι έφηβες κοπέλες που παρακολουθούν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έχουν έξι φορές λιγότερες πιθανότητες να παντρευτούν και τρεις φορές λιγότερες πιθανότητες να μείνουν έγκυες από τις συνομήλικές τους.

Η επένδυση στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση μπορεί να αναλυθεί σε τρεις δράσεις: επέκταση της υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κατάργηση διδάκτρων και από την πρωτοβάθμια και από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και εξασφάλιση εκπαίδευσης για όλους. Η υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχει ένα πιο ισχυρό κίνητρο για να ολοκληρώσει κανείς την πρωτοβάθμια και δίνει τη δυνατότητα σε περισσότερα παιδιά να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να ανταγωνιστούν στην παγκόσμια οικονομία και να προωθήσουν την οικονομική ανάπτυξη. Η κατάργηση των σχολικών διδάκτρων ενθαρρύνει την ισονομία όσον αφορά την εγγραφή στο σχολείο και επιτρέπει σε μεγαλύτερο αριθμό παιδιών να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους. Με την προώθηση της ισότητας ως προς την πρόσβαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση για εκείνους που έχουν προς το παρόν αποκλειστεί και περιθωριοποιηθεί, παρέχεται η δυνατότητα να σπάσουμε τον κύκλο της διαιώνισης της φτώχειας από γενιά σε γενιά. Τελικά, κράτη και άλλοι ενδιαφερόμενοι, πρέπει να επενδύσουν στην ποιότητα της εκπαίδευσης, καθώς επίσης και στη δημιουργία εναλλακτικών τρόπων μάθησης για πολλούς εκείνους εφήβους που υποχρεώθηκαν να διακόψουν πρόωρα την εκπαίδευσή τους.

3. Θέσπιση μηχανισμών για τη συμμετοχή των εφήβων

Η ενεργή συμμετοχή των εφήβων στην οικογένεια και στην κοινωνική ζωή ενθαρρύνει την πολιτική τους συμμετοχή καθώς ενηλικιώνονται. Οι έφηβοι αυτοί υπολογίζουν καλύτερα τα διάφορα κοινωνικά θέματα και επιλέγουν σωστότερες λύσεις σε ζητήματα που αφορούν στη ζωή τους. Οι έφηβοι θα έπρεπε να έχουν την ευκαιρία να ενεργούν σύμφωνα με τις αναπτυσσόμενες ικανότητές τους. Τα προσωπικά οφέλη της συμμετοχής είναι τεράστια. Η ευκαιρία να οξύνουν την ικανότητά τους στη λήψη αποφάσεων και να μάθουν να εκφράζουν τη γνώμη τους ενδυναμώνει τους νέους ανθρώπους ώστε να κάνουν ενημερωμένες επιλογές και να χειρίζονται με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση τις πολλές προκλήσεις στο δρόμο για την ενηλικίωσή τους.

Εθνικά συμβούλια νεότητας, συνέδρια νέων, κοινοτικές πρωτοβουλίες, διαδικτυακός ακτιβισμός και άλλοι τρόποι συμμετοχής βοηθούν τους εφήβους να ακουστεί η φωνή τους. Αλλά το ίδιο σημαντικές είναι και οι καθημερινές αλληλεπιδράσεις: όταν συνεισφέρουν στις οικογενειακές αποφάσεις, όταν εκπροσωπούν μια ομάδα, τάξη ή σχολείο σε κάποια εργασία, όταν συμμετέχουν εθελοντικά στην κοινότητα και συναντώνται με τοπικούς εκπροσώπους. Η κατάρτιση των νομικών, πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών φραγμών για τη συμμετοχή των παιδιών, απαιτεί βούληση για επανεξέταση παραδοχών σχετικά με τις δυνατότητές τους, ώστε να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον στο οποίο τα παιδιά να μπορούν πράγματι να ευημερήσουν, αναπτύσσοντας στην πορεία τις ικανότητές τους.

4. Δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τα δικαιώματα των παιδιών και των εφήβων

Νόμοι, πολιτική και προγράμματα που προωθούν τα δικαιώματα των εφήβων χρειάζονται ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για να πετύχουν. Αυτό απαιτεί συστημικές αλλαγές σε κάθε επίπεδο. Εκτός της βελτίωσης της υγείας και της δημιουργίας ευκαιριών εκπαίδευσης, τα κράτη πρέπει να χρησιμοποιήσουν το νομικό σύστημα, τους προϋπολογισμούς, τις πολιτικές και τα προγράμματα και την εκπαίδευση και ενημέρωση για να εξαλειφθούν τα εμπόδια σε βασικές υπηρεσίες και την προστασία και να καταρριφθούν φυλετικά στερεότυπα που εμποδίζουν την ανάπτυξη των εφήβων.

5. Αντιμετώπιση της φτώχειας και της ανισότητας

Η φτώχεια είναι βασικά η πιο μεγάλη απειλή για τα δικαιώματα των παιδιών. Υποχρεώνει τα νεαρά άτομα να ενηλικιωθούν πρόωρα, με το να τα αναγκάζει να σταματήσουν το σχολείο, εξωθώντας τα στην αγορά εργασίας ή τα εξαναγκάζοντάς τα να παντρευτούν πρόωρα. Στις περιοχές με τον υψηλότερο αριθμό εφήβων, τη Νότια Ασία και την Υποσαχάρια Αφρική, περίπου 73% του πληθυσμού ζει με λιγότερο από 2 δολάρια την ημέρα. Μια κοινωνική προστασία προσανατολισμένη στο παιδί, που να προσφέρει στα παιδιά των φτωχότερων και πιο περιθωριοποιημένων τμημάτων τού πληθυσμού επαρκή στήριξη για να αντιμετωπίσουν τις βασικές τους ανάγκες, μπορεί να αποτελέσει ένα βασικό συστατικό της αναπτυξιακής πολιτικής, βοηθώντας να σπάσει ο κύκλος της φτώχειας και των χαμένων ευκαιριών από γενιά σε γενιά. Υπάρχουν συνεχώς αυξανόμενες αποδείξεις πως τα προγράμματα κοινωνικής προστασίας μπορούν όχι μόνο να βελτιώσουν τα επιτεύγματα στην υγεία, στη διατροφή και στην εκπαίδευση των παιδιών, αλλά μπορούν επίσης να μειώσουν τον κίνδυνο κακοποίησης και εκμετάλλευσης.

Η ανισότητα είναι το άλλο μεγάλο εμπόδιο για την εκπλήρωση των δικαιωμάτων των εφήβων. Πολιτικές και προγράμματα που στοχεύουν στην επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας, σπάνια εστιάζουν στην εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους τους εφήβους. Το να καταστήσουμε δυνατόν ακόμη και για τους φτωχότερους και πιο περιθωριοποιημένους να απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους στην εκπαίδευση, την υγεία και την αναψυχή, σε ένα περιβάλλον ελεύθερο από βία και σε μια «φωνή» στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, είναι κρίσιμης σημασίας για να δημιουργήσουμε ενεργούς, ευαισθητοποιημένους πολίτες, να πετύχουμε κοινωνική ισότητα και να προωθήσουμε τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Συνεργασία για τους Εφήβους

Ο κόσμος, επιτέλους, αφυπνίζεται μπροστά στη σπουδαιότητα των δικαιωμάτων των εφήβων - και στην ανάγκη να εκμεταλλευτούμε τον ιδεαλισμό, την ενέργεια και το δυναμικό της επερχόμενης γενιάς ενηλίκων. Τώρα είναι ξεκάθαρο ότι οι υπάρχουσες διεθνείς δεσμεύσεις απέναντι στα παιδιά, δεν θα τηρηθούν χωρίς περισσότερους πόρους, στρατηγικό σχεδιασμό και πολιτική βούληση για την προώθηση των δικαιωμάτων και την ανάπτυξή τους στη δεύτερη δεκαετία της ζωής τους.

Οι έφηβοι δικαιούνται φροντίδας και προστασίας όπως και τα παιδιά αλλά επίσης αξίζουν να λαμβάνονται σοβαρά υπ' όψη και να συμμετέχουν όπως οι ενήλικες. Ειδικά στον αναπτυσσόμενο κόσμο όπου ζει η πλειονότητα των εφήβων, η επένδυση στη συλλογή στοιχείων, στην εκπαίδευση, στη συμμετοχή των εφήβων και στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος βασισμένου στα δικαιώματα, μπορεί να φέρει τρομακτικά οφέλη. Αν θέσουμε τους εφήβους στο επίκεντρο, μας ανοίγεται η προοπτική να επιταχύνουμε την πρόοδο για τη μείωση της φτώχειας και της ανισότητας στις επόμενες δεκαετίες, καθώς επίσης να σταθεροποιήσουμε τις οικονομίες και να τονώσουμε την ανάπτυξη. Γίνεται προφανές ότι μια δίκαιη και βιώσιμη ανάπτυξη, στηρίζεται στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος στο οποίο οι έφηβοι μπορούν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους και να αναπτύξουν τις ικανότητές τους.

Η εφηβεία είναι η ηλικία των ευκαιριών. Αυτή είναι η ευκαιρία μας να αναγνωρίσουμε τη μεγάλη σπουδαιότητα αυτής της διαπλαστικής περιόδου, συνεργαζόμενοι ώστε να θέσουμε τα θεμέλια για ένα πιο δίκαιο, πιο πλούσιο μέλλον.